

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра селекції, насінництва і генетики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЛОБАЛЬНІ ГЕНЕТИЧНІ ТА ХАРЧОВІ РЕСУРСИ

(міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна)

Розробник: Криворучко Людмила, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук

ПОЛТАВА 2023 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Глобальні генетичні та харчові ресурси
Назва структурного підрозділу	Кафедра селекції, насінництва і генетики
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Криворучко Людмила, кандидат с.-г. наук <i>Контакти:</i> ауд. 58 (навчальний корпус №1) <i>e-mail:</i> lyudmyla.kryvoruchko@pdaa.edu.ua <i>Сторінка викладача:</i> https://www.pdaa.edu.ua/people/kryvoruchko-lyudmyla-myhaylivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Загальна біологія, курс середньої школи.

Заплановані результати навчання:

Мета навчальної дисципліни - формування у студентів знань та умінь з наукових основ формування харчового балансу, підтримання генетичного різноманіття, інтродукції зразків генофонду рослин в зв'язку зі змінами клімату та погодних умов.

Завдання навчальної дисципліни - оволодіння знаннями та навчитися уміло їх використовувати для підвищення врожайності польових культур.

Компетентності:

загальні

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, вміння виявляти, формулювати та вирішувати проблеми.

Результати навчання.

РН 5. Застосовувати для ефективної професійної діяльності гуманітарні, природничо-наукові та фахові знання.

Тема 1. Світові генетичні ресурси рослин – основа життя на планеті, стабільності сільськогосподарського виробництва, продовольчої безпеки населення.

1. Харчові ресурси людства - проблема забезпечення.
2. Рослинні ресурси - основа харчової стабільності.
3. Історичні аспекти доместикації рослин.
4. Зв'язок між харчовими та генетичними ресурсами рослин.

5. Центри походження культурних рослин

Тема 2. Харчові ресурси хлібопекарних та круп'яних культур(крохмалистих) та їхнє різноманіття.

1. Загальна характеристика крохмалистих культур.
2. Харчові ресурси пшениць.
3. Харчові ресурси кукурудзи
4. Харчові ресурси рису.
5. Харчові ресурси ячменю, вівса та проса
6. Харчові ресурси жита.
7. Харчові ресурси гречки.
8. Харчові ресурси картоплі та топінамбуру
9. Перспективні крохмалисті культури.

Тема 3. Харчові ресурси олійних культур

1. Класифікація олійних культур .
2. Харчові ресурси соняшника
3. Харчові і ресурси ріпаку.
4. Інші олійні культури

Тема 4. Харчові ресурси білкових культур.

1. Загальна характеристика білкових культур.
2. Харчові ресурси сої.
3. Харчові ресурси гороху.
4. Харчові ресурси квасолі.
5. Харчові ресурси інших бобових культур.

Тема 5. Генетичні ресурси культур багатих на фізіологічно-активні речовини.

1. Загальна характеристика культур які містять фізіологічно-активні речовини.
2. Харчові ресурси плодово-ягідних культур.
3. Харчові ресурси овочевих культур

Тема 6. Світові генетичні ресурси та їх збереження.

1. Генетичне різноманіття. Його роль для світової спільноти. Залежність регіонів світу від світового генетичного різноманіття
2. Генетична ерозія та генетична уразливість. Етичні принципи по відношенню до генетичних ресурсів
3. Основні форми збереження генетичних ресурсів рослин в світі (Збереження генетичних ресурсів рослин - *in situ*, *ex situ*.)
4. Система генетичних ресурсів України.

8. Оцінювання результатів навчання

Результати навчання	Форми контролю
РН 5. Застосовувати для ефективної професійної діяльності гуманітарні, природничо-наукові та фахові знання.	Опитування, виконання практичних робіт та їх захист, самостійна робота, тестування

9. Форми контролю результатів навчання

Результати навчання	Форми контролю					Разом
	Опитування	Виконання лабораторних робіт та їх захист	Виконання завдань самостійної роботи	Тестування	Залік	
РН 5	20	20	20	20	20	100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Бали	Критерії оцінювання
<i>Опитування</i>	
0	Відсутність відповіді
2	Часткова відповідь здобувача та наявний конспект лекцій
4	Повна відповідь здобувача та наявний повний конспект лекцій
<i>Виконання практичних робіт та їх захист</i>	
1	Здобувачем виконано завдання практичної роботи
2	Здобувачем виконано завдання практичної роботи із звітом, надано висновок виконаної роботи та коротка відповідь на контрольні запитання із суттєвими помилками
3	Здобувачем виконано завдання практичної роботи із звітом, надано висновок виконаної роботи та неповна відповідь на контрольні запитання
4	Здобувачем виконано завдання практичної роботи із звітом, надано висновок виконаної роботи та повна відповідь на контрольні запитання
<i>Завдання самостійної роботи</i>	
1	Здобувачем надана коротка відповідь із суттєвими помилками
5	Здобувачем надана неповна відповідь
10	Здобувачем надана повна відповідь
<i>Тестування</i>	
1	Здобувачем надана правильна відповідь на 1 питання; освоєна загальна термінологія
5	Здобувачем надана правильна відповідь на 4-5 питань; освоєно спеціальні терміни для пошуку літератури
9	Здобувачем надана правильна відповідь на 7-9 питань; закріплено навички з оцінки сучасних досягнень в агрономії
12	Здобувачем надана правильна відповідь на 10-12 питань; детально закріплено терміни та досягнення в агрономії
15	Здобувачем надана правильна відповідь на 13-15 питань; освоєно всебічну оцінку сучасних досягнень в агрономії

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом – залік.

9. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Вид навчальної роботи студентів				Разом по темі
	Опит.	п.р.	с.р.	тест	
Тема 1. Світові генетичні ресурси рослин – основа життя на планеті, стабільності сільськогосподарського виробництва, продовольчої безпеки населення.	5	4	4	10	13
Тема 2. Харчові ресурси хлібопекарних та круп'яних культур(крохмалистих) та їхнє різноманіття.	5	12	4		21
Тема 3. Харчові ресурси олійних культур	5	4	4		13
Тема 4. Харчові ресурси білкових культур	5	4	4		13
Тема 5. Генетичні ресурси культур багатих на фізіологічно-активні речовини.	5		4		9
Тема 6. Світові генетичні ресурси та їх збереження	5		4	10	9
Разом	30	24	24	20	100

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 90 год.

Кількість кредитів – 3.

Форма семестрового контролю – залік.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча навчальна програма.

Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Рябчун В.К., Богуславський Р.Л. Проблеми та перспективи збереження генофонду рослин в Україні. Харків, 2002.
2. Кіндрук М.О. Вітчизняний та світовий досвід зберігання ген ресурсів рослин. Насінництво й насіннезнавство зернових культур. Київ. Аграрна наука. 2003. С 169-176.
3. Волкодав В.В. Правове регулювання охорони сортів рослин. К. 2003. 268 с.

Допоміжна

1. Генетичні ресурси рослин. Наукові основи стабілізації виробництва продукції рослинництва. Харків, 1999. С. 260 – 316.
2. Інформаційні бюлетні для IPGRI для Європи (2000-2005). Міжнародний інститут генетичних ресурсів рослин.
3. Чекригін П.М., Шевченко та ін. Генетика і селекція зернових бобових культур. В кн. Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть. К. 2001. т.3. - с.145-158.

Інформаційні ресурси

Журнали.

1. Журнал «Генетичні ресурси».
2. Журнал «Науковий вісник НАУ».
3. Журнал «Агроперспектива».
5. Журнал «Цитологія та генетика».
6. Журнал «Наука та наукознавство».
7. Журнал «Вісник аграрної науки».

Електронні джерела.

1. Державна служба з охорони прав на сорти рослин. - sops.gov.ua.
2. Селекційно-генетичний інститут (м. Одеса)-sgi.od.ua.
3. Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва (м. Харків)-yuriev.com.ua.